

Priečny rez

Zuzana Labudová

Tvorba dizajnéra Tibora Uhrína je vrstevnatá a mnohotvárna, jej priblíženie je nevyhnutne priečnym rezom.

V jeho profile nachádzame znakovú skratku zaznamenávajúcu tvorivé zdroje, ich transport a nárast, ukladanie, pevné jadro i mäkké pletivá...

Výsledkom jeho rozmýšľania o tvaroch a materiáloch prepojených technológiou je predefinovaná vec, ktorá má síce klasickú funkciu, ale je zhotovená akoby od začiatku, nanovo. Len funkčná podoba dizajnu mu nie je vlastná, považuje ju za prekonanú, skôr uskutočňuje experiment s ustálenými podobami vecí. Výsledkom je často veľmi individuálne zafarbená inovácia, s emocionálnym vkladom, ktorý je pozvánkou budúcemu užívateľovi. Osobitne a originálne prepája vnemovú emocionálnu vrstvu s konštrukčnými a technologickými aspektmi predmetov, ktoré majú klasické funkčné určenie (misa, stôl, dóza, stolička). Tibor Uhrín vytvára dizajnérske diela – solitéry s ambíciou trvalých hodnôt, ktoré znesú starnutie a zmeny módných trendov, a tvorí tak alternatívu ku masovému konzumu s jeho neustávajúcou spotrebou.

Pevné jadro, kostra alebo spevňujúci základ jeho dizajnérskej tvorby je výsledkom súhry jeho technického vzdelania, vzorov dizajnérskeho osobnosti aj tradície. Imponuje mu spôsob tvorby, kde dominuje akoby indukčným spôsobom vytvorená vec, tak ako to robili Tapio Wirkalla alebo Hans Wegner, ale

zhotovená umelecko-remeselným až rukodielnym prístupom týchto majstrov. Uhrín obohacuje zdroje svojej tvorby aj o iný pohľad na tradíciu, chápanú ako niečo neukončené a prebiehajúce, čo nie je zakonzervované v čase. Z tradície ťaží určité leimotívy: predovšetkým poučenie zo schopnosti anonymných tvorcov organicky prepojiť funkčnosť a technológiu výroby s výsledným atribútom estetickej kvality. Poznanie tradičných spôsobov delenia a spájania materiálov: tesania, rezania dlabania, štiepania, ohýbania, pletenia, zostavovania, prináša nové možnosti pre súčasný odosobnený dizajn. Hľadá a uprednostňuje v súčasnom širokom spektre dizajnu ten prúd, ktorý vedie ku „zhotoveniu s rizikom“, tak ako ho definoval teoretizujúci dizajnér David Pye.

Transport zdrojov a ukladanie týchto „živín“ do vlastných diel umožňuje Uhrínov inovatívny prístup: skúšanie a hľadanie vlastného vnútorného modelu vecí. Proces tvorby sa začína podnetom, pokračuje skúšaním, rozvetvovaním, delením bunky nápadu, potom jeho rozvíjaním a variováním. Dospeje ku doslova vyňatiu predmetu z nebytia úzkym prepojením ruky s nástrojom – mysliaCou rukou – so zhotovením prototypov v dielni. Využíva nielen ostré nástroje, ale aj vlastné vynaliezavé konštrukcie autorských strojov. Procesuálnosť tvorby je zaznamenaná samotným predmetom, pretože na ňom zámerne ponecháva výrobné stopy. Sú tak správou o spôsobe zhotovenia, o dotyku, kontakte nástroja s materiálom, ale zároveň aj spolupôsobia ako tvaroslovný prvok predmetu.

Materiál v Uhrínovom pojatí dizajnu hrá mimoriadne dôležitú úlohu, prijíma jeho obmedzenia, a po jeho dôkladnom poznaní dokáže využiť jeho limity pre svoj zámer. Najčastejším materiálom v jeho tvorbe je drevo, kov, plast, ale i expe-

rimentálne prepojenia materiálov, aj v provokujúcej kombinácii ušľachtilého a nehodnotného, napr. drevo a odpadový plast (Pet dózy, 2010). Povrchy Uhrínových predmetov tlmočia pravdivo použité materiály a ich haptické kvality sú dôležitou súčasťou vnemu. Sú hladké, mäkké pôsobiace, alebo zdrsnené, štiepané, točené, so zámerným ponechaním znakov výrobného postupu. Pri tvorbe využíva aj vnútorné pnutia, ťahové a tlakové vrstvy materiálov, ich pevnosť, pružnosť, ale i schopnosť fixovať tvar po použití osobitej technológie (misy Zavínáče, r. 2002, zhotovené ohýbaním drevených lubov za mokra). Tvary zabezpečuje drevenými spojmi, nitmi, tesárskymi spojmi, dokonca aj zošívaním. Metóda spájania ako aspekt viditeľnej a prejavenej konštrukcie predmetu je dôraznou súčasťou jeho estetiky.

Takto pochopené schopnosti materiálov a ich spájania sa v súhre s významovou zložkou diel objavujú vo viacerých malosériových alebo solitérnych, najmä drevených nábytkoch, realizovaných od skoršieho obdobia až podnes: Stôl pre Halea a Boppa (r. 1998), polica Stlačená (r. 1999), Košíky Zeppelin (r. 1998), Vešiak pre Troch veteránov (r. 1999), stolček Trojnoštek (r. 2001), Misa Benda (r. 2002), novšie stoly Jednoplošníky (r. 2011), alebo stolčeky Ballfix (r. 2013 a 2014). Inklinácia ku zosilnenému významovému kontextu a posunom s hravým a vtipným podtextom vyvolávajúcimi emocionálnu odozvu, prerástla aj do jeho nasledujúceho diela a stala sa jeho charakteristickou značkou.

Kruhy rastu a nárastu vyjadrujú vrstvenie samotného diela od 90-tych rokov 20. storočia, kedy sa výrazne uviedol tvorbou hračiek a stavebníc (stavebnica Gringo, 1993). Zjavné bolo čoskoro Uhrínovo smerovanie ku biomorfne orientova-

nému dizajnu. Bio princíp uplatňuje ako spojenie funkčného predmetu so znakovým tvarovým vyjadrením so zdrojom v rôznorodých prírodných tvaroch a procesoch. V abstraktnej rovine je to vytváranie ohybov, priehlbín, výčnelkov, kruhových tvarov, zatočenia a zvlnenia, brázd, prenos tvarov prírodného reliéfu či vlnenia vodnej hladiny. Druhým spôsobom biomorfnej modelácie predmetov je extrahovanie z prírodných tvarov rastlín a živočíchov, či spôsobu ich rastu a existencie. Oba prístupy sa prelínajú a sú tvarovým kódom mnohých diel: drevených dóz Medúz, Cesnak (r. 1998, svetelníkov Chobotníček (r. 1999), kovových mís Sasanky (r. 2002), drevených dóz Zavináče (r. 2002), drevených mís Venušine pasce (od r. 2004), Motýlikov (stojany na fotografe, r. 2007). Iným spôsobom je vyťaženie „prírodného“ tvaru priamo z prírody a jeho následné dopovedanie, ako v sérii dóz Pôvabničky a Pôvabnice, zhotovených od r. 2005. Misy Zbrázdené (od r. 2013) s nepravidelným rytmom a pohybom brázd evokujú reliéf krajín a pooraných polí. Schopnosť pohrávať sa s virtuózne ovládnutou tradičnou technológiou aktualizovanou Uhrínovým prístupom sa prejavuje na dózach Saracénie s prísnejšími geometrickými tvarmi a je novšie neustále tematizovaná v rozsiahlejších sériách drevených mís/objektov Fosílie (od r. 2007). Voľné oscilovanie medzi biomorfnou a geometrickou polohou je zjavné vo variáciách kovových mís Venušine pasce: najprv v podobe šitých drevených mís, neskôr v prísnejšej geometrickej podobe kovových mís ako pocta geometrickemu Wiener Werskstätte a v uvoľnenej hre farebnej podobe bio mís a váz Bionic (2014).

Dlhodobou tendenciou, **mäkkým pletivom**, je u Tibora Uhrína premýšľanie nad problematikou dizajnu, reflexia vlastných dejín odboru ako aj hľadanie možných alternatív

vývoja. Výsledkom sú nielen jeho mnohé teoretické texty pojednávajúce v mnohých rovinách o vzťahoch tradície, technológie a dizajnu (publikácia Drevo, dizajn a tradícia, vyd. ÚĽUV, r. 2012), ale i prenos do dizajnerskej tvorby, tak ako v jeho retro dizajnoch (svietniky Ostalgia r. 2014).

Uvoľnené a funkčného diktátu sú zbavené Uhrínové landartové realizácie, kde sa funkcia stáva len rudimentom a dominantou je znaková rovina landartovej inštalácie, späť takmer výhradne s vodnou krajinou (sú vytvárané od roku 2006). Prírodný materiál diel – drevo a slama – je dočasne vyňatý z prírodného kolobehu, aby po čase mohol s ňou splynúť a bez zábran zaniknúť. Vo vodných zrkadliacich hladinách niečo stavia „Vodnú vežu“ alebo „Vodné koleso“, nechá rásť „Vodné kvety“, pozýva do nej na „Jednohubky“, nechá znieť „Vodný organ“, alebo poskytuje azyl „Pobrežia“.

Tibor Uhrín smeruje ku vyrovnávaniu nerovnováhy, jeho dielo je hľadaním tých najrôznejších spojení rozumu a predstavivosti, jednoduchosti a zložitosti, strohosti a prepychu. Svojimi vecami poskytuje možnosť odpútať sa od rutiny, obyčajnosti a vnímať niečo, čo provokuje náš návrat ku vlastným zdrojom emócií.

PRIEČNÝ REZ

TIBOR UHRÍN

Tibor Uhrín

Tibor Uhrín

NARODENÝ

1966 v Martine

ADRESA

Prešovská 25
040 01 Košice

E-MAIL

tibor@uhrindesign.com

WEB

www.uhrindesign.com

ŠTÚDIUM

2002–2006 doktorandské štúdium v odbore dizajn na Fakulte architektúry STU v Bratislave (Peter Paliatka)
1984–1989 STU v Bratislave, oddelenie priemyselného dizajnu (Jarolím Vavro)

DIZAJN

- drevená stavebnica GRINGO – firma Noris Wood
- nové GRINGO vyrába VEVA Product Huncovce
- misy a iný riad z antikorovej ocele pre AMI inox design, Kremnica
- drevené perkusné nástroje pre jazzového hudobníka Jozefa Doda Šošoku
- úžitkové objekty z dreva, kovu a plastu, hračky

ODBORNÉ AKTIVITY

2007 umelecko-pedagogický titul docent udelený Vysokou školou výtvarných umení v Bratislave
2004–dodnes vedúci Katedry dizajnu Fakulty umení TU v Košiciach
8/2009, 10/2002 pedagóg pre tvorbu hračiek a dizajnu objektov z dreva na Škole pre umenie a remeslá, Santo Domingo, Bogota, Kolumbia
2003 externý pedagóg na VŠVU v Bratislave, Katedre dizajnu
1989–2002 pedagóg na oddelení Tvorby hračiek, ŠÚV v Kremnici

VÝBER Z VÝSTAV

2014 **Fórum dizajnu**, Nitra
2013 **Bienále Forma**, galéria SVÚ, Bratislava
2012 **Eunique**, Karlsruhe, Nemecko
2012 **Common Roots**, Design Museum Holon, Izrael
2011 **Design Hét 2011 Festival**, Couleur Locale, Design terminal, Budapešť, Maďarsko
2011 **Víťazi Bienále Slovenskej výtvarnej únie 2006–2010**, S. V. U. Mánes, Praha
2011 **Folklore is Alive!**, České centrum, Praha
2010 **Künstlerisches Spielzeug - Spielerische Kunst**, Galerie Hanwerk, Mníchov, Nemecko 2010 Fragile eternity, galéria pro Arts, Budapešť
2010 **Slama, medzinárodný land art festival**, Lug, Baranja, Chorvátsko
2010 **Eunique, veľtrh úžitkového umenia a dizajnu**, Karlsruhe, Nemecko
2010 **Čas na hru**, Bologna, Taliansko

- 2009 **European Prize For Applied Arts**, Mons, Belgicko
 2009 **Kruhy/rings**, 10 rokov súťaže dizajnu a remesla
 Kruhy na vode
 2009 **Bienále úžitkového umenia v Bratislave**
 2008 **Design Match CZE : SVK : HUN : AUT**,
 II. bienále dizajnu, Národní galerie, Praha
 2007 **Socha vo vode**, sympóziu, Mašekov mlyn
 2006 **LE SOUFFLE SLOVAQUE/ THE TOUCH OF SLOVAKIA**,
 Mons, Belgicko
 2006, 2008 **bio 20, 21. bienále priemyselného dizajnu**,
 Ljubljana, Slovinsko
 2006 **peknô.sk**, výstava slovenského úžitkového umenia,
 Tampere, Fínsko
 2006 **Design Match CZE : SVK**, I. bienále dizajnu,
 Národní galerie, Praha
 2005 **Re:design Europe**, Berlín
 2004 **New Traditions**, súčasné Slovenské úžitkové umenie
 v Österreichische Werkstätten – Vienna
 2001 **Designed in Slovakia**, Národní galerie, Praha
 1997–2000, 2007, 2008, 2012, 2013 **Fórum dizajnu**, Nitra
 1998, 2000 **Biennale Internationale DESIGN – Saint Etienne**,
 Francúzsko
 1998 **Dialógy**, výstava slovenského dizajnu, Kodaň,
 Frederiksberg City Hall, Dánsko
 1997 **FORMA 97**, Bratislava
 1996 **Najkrajší darček**, Galéria X, Bratislava
 1996 **Trieste Contemporanea**, Trieste, Taliansko
 1995 **DESIGN '95** Bratislava
 1993 **Súčasná slovenská hračka**, Trenčín, Bratislava, Košice,
 Budapešť

INDIVIDUÁLNE VÝSTAVY

- 2012 **Zážitok z dizajnu, Tibor Uhrín a Michal Hanula**,
 Dizajn štúdio ÚLUV, Bratislava
 2011 **Po vláknach – rozhranie remesla a dizajnu**,
 Galéria ÚLUV v Tatranskej Lomnici
 2011 **By fibres**, Ateliers Pro Arts, Budapešť
 2010 **Tri ceny**, galéria SVÚ – Umelecká beseda
 (spolu s A. Pézman a K. Španihelovou)
 2009 **Starý začiatok, nový koniec...** fotografická výstava
 histórie čs dizajnu s pohľadom na rôzne formy
 dožívania vecí, koncepcia: Zuzana Labudová,
 galéria Satelit, Bratislava
 2005 **byť / etno / byť** v Dizajn štúdiu ÚLUV v Bratislave
 (spoluvystavujúci: Marcel Holubec a Michaela
 Luptáková)

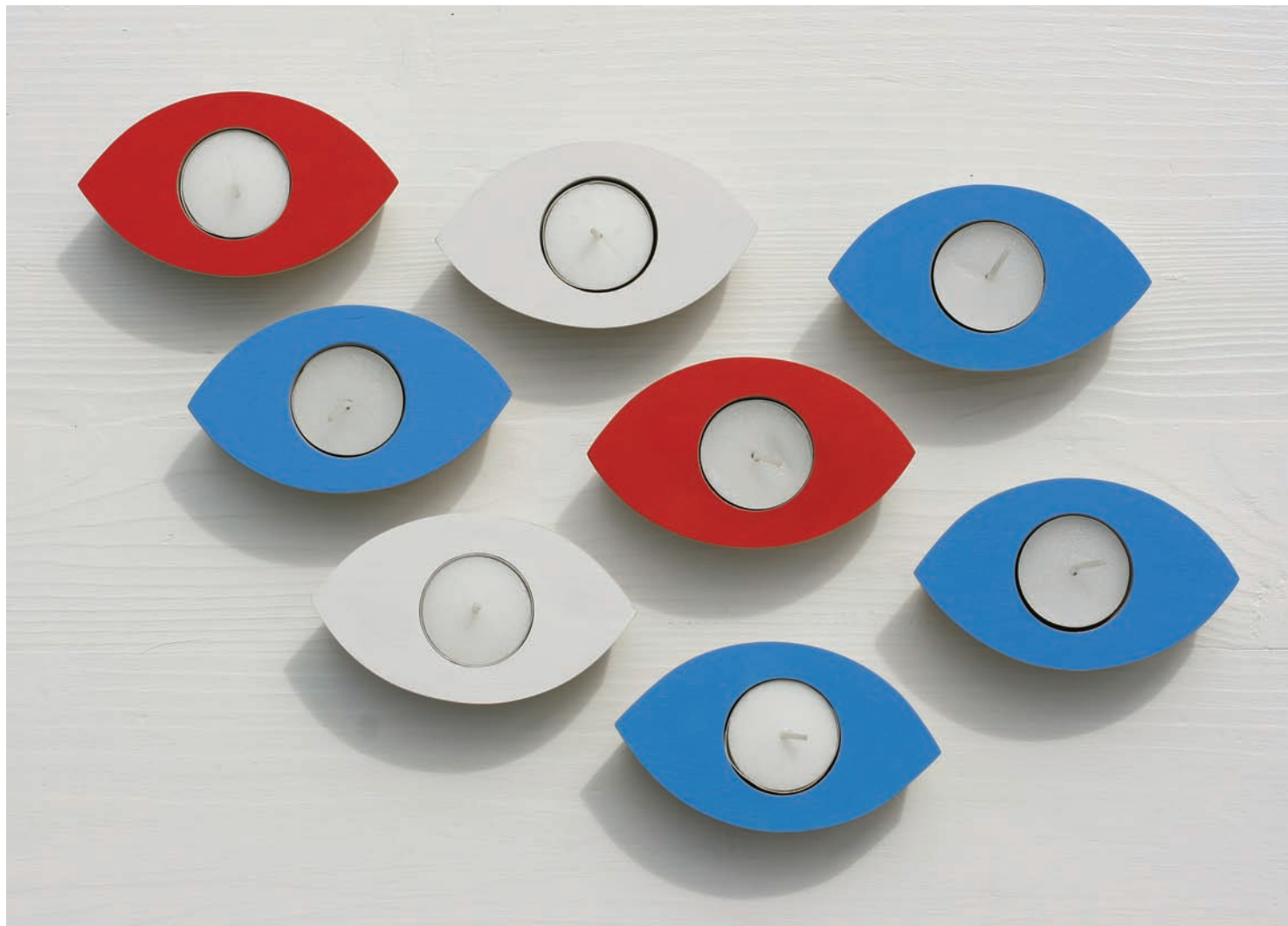
- 2000 **V dreve a kove**, Galéria K. F. A. Bratislava
 1999 **Interior design**, Design Studio, D–nábytok, Lučenec
 (spolu s M. Debnárom)

OCENENIA

- Grand Prix na **Bienále úžitkového umenia 2009** v Bratislave
- Tretie miesto v súťaži **Hviezda 3D reklamy 2007** v kategórii
Reklama pre tretie milénium
- Tretie miesto v súťaži **Kruhy na vode 2006** v kategórii
suvenír pre ÚLUV a uznanie v kategórii interiérový doplnok
- Prvé miesto v súťaži **Kruhy na vode 2004** v kategórii
Stolovanie a druhé miesto v kategórii darček
- Prvé miesto v súťaži **Kruhy na vode 2002** v kategórii
Objekt na každý deň
- Prvé miesto a Uznanie v súťaži **Kruhy na vode 2000**
v kategórii – drevo, súťaži dizajnu orientovanej na
tradičné remeslo organizovanej Európskou radou pre
ľudové umenie a remeslá
- Hlavná cena v súťaži **Najkrajší darček**, Slovenské
centrum dizajnu, Bratislava, 1997
- Uznanie v súťaži **Národná cena za dizajn** za drevené
hrkálky 1995
- **Dobry design 1993** za drevenú stavebnicu GRINGO,
Slovenské centrum dizajnu

BIBLIOGRAFIA / PUBLIKÁCIE

- Mel Byars: **The Design Encyclopedia**, 2004 Laurence King
Publishing Ltd., str. 757
- Joachim Fischer: **Young European Designers**, Daab 2005,
str. 378–379
- **Dizajn na Slovensku 1990–2005**, SDC Bratislava, str. 24–25
- Zdeno Kolesár: **Nové Kapitoly z dejín dizajnu**,
SDC Bratislava 2009, str. 202–203
- Viera Kleinová: **Tradícia dnes?**, ÚLUV Bratislava 2007, str. 190

1.
Svietniky Lodičky, brezová preglejka, 2012
Candleholders Boats, birch plywood, 2012

2

3

2.
Koreničky Parníčky, brezová preglejka, 2012
Pepperpots Steanboats, birch plywood, 2012

3.
Stojany na ceruzky Plachetníčky, brezová preglejka, 2012
Pencilholders Sailing-boats, birch plywood, 2012

4.

Stolčky Ballfix, jaseň, buk, 2013**Stools Ballfix**, ash, beech, 2013

5

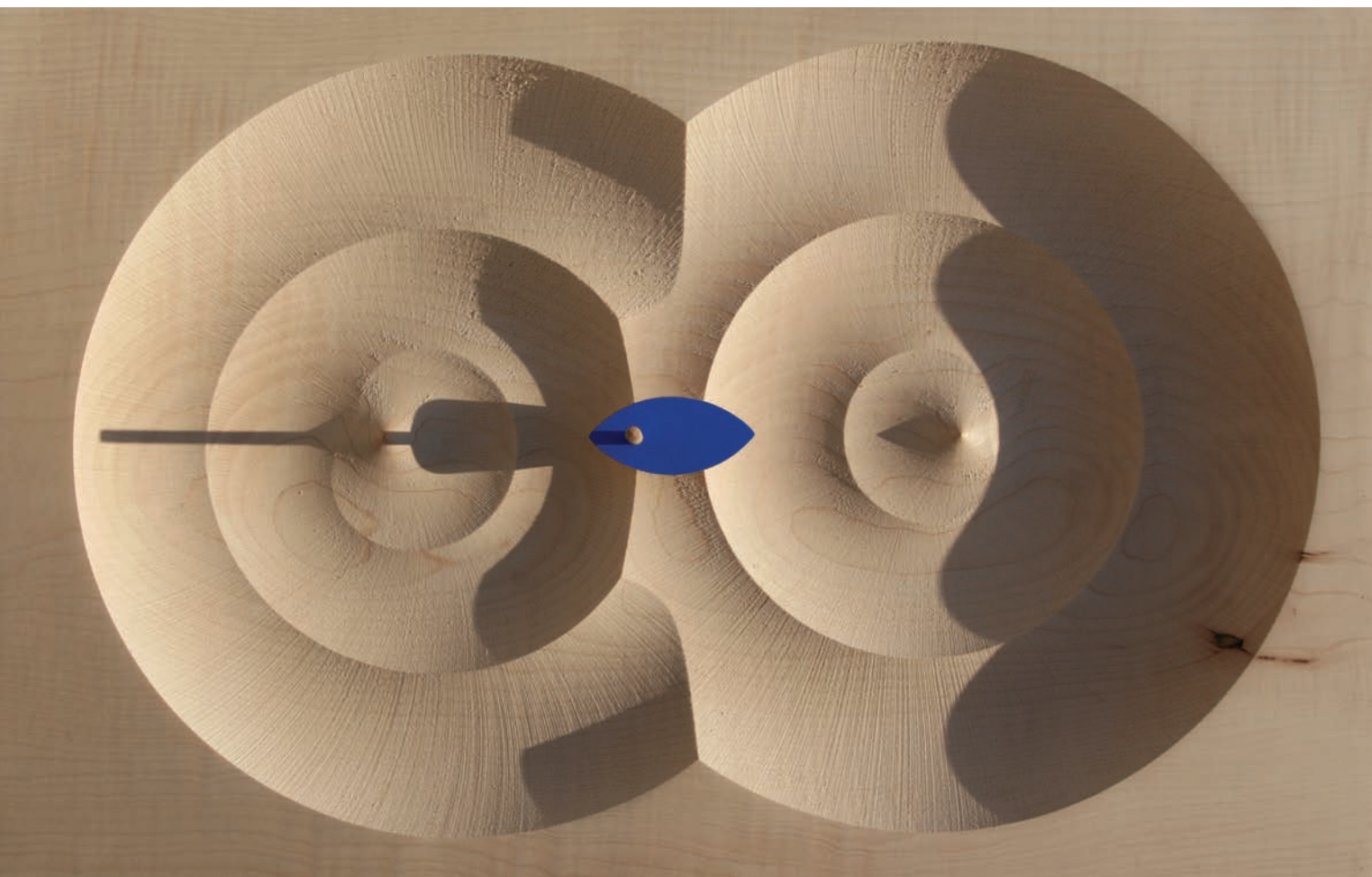
5.

Dózy Saracénie, javor, 2011

Sarracenia doses, maple wood, 2011

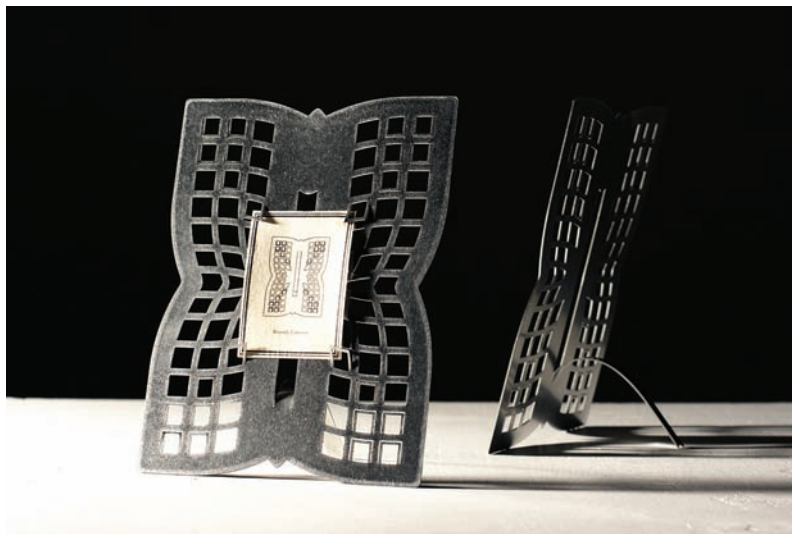

6.
Zvířená jmisa, javor, 2013
Drifting bowl, maple wood, 2013

7.
Zvířená dvojmisá, javor, 2013
Drifting doublebowl, maple wood, 2013

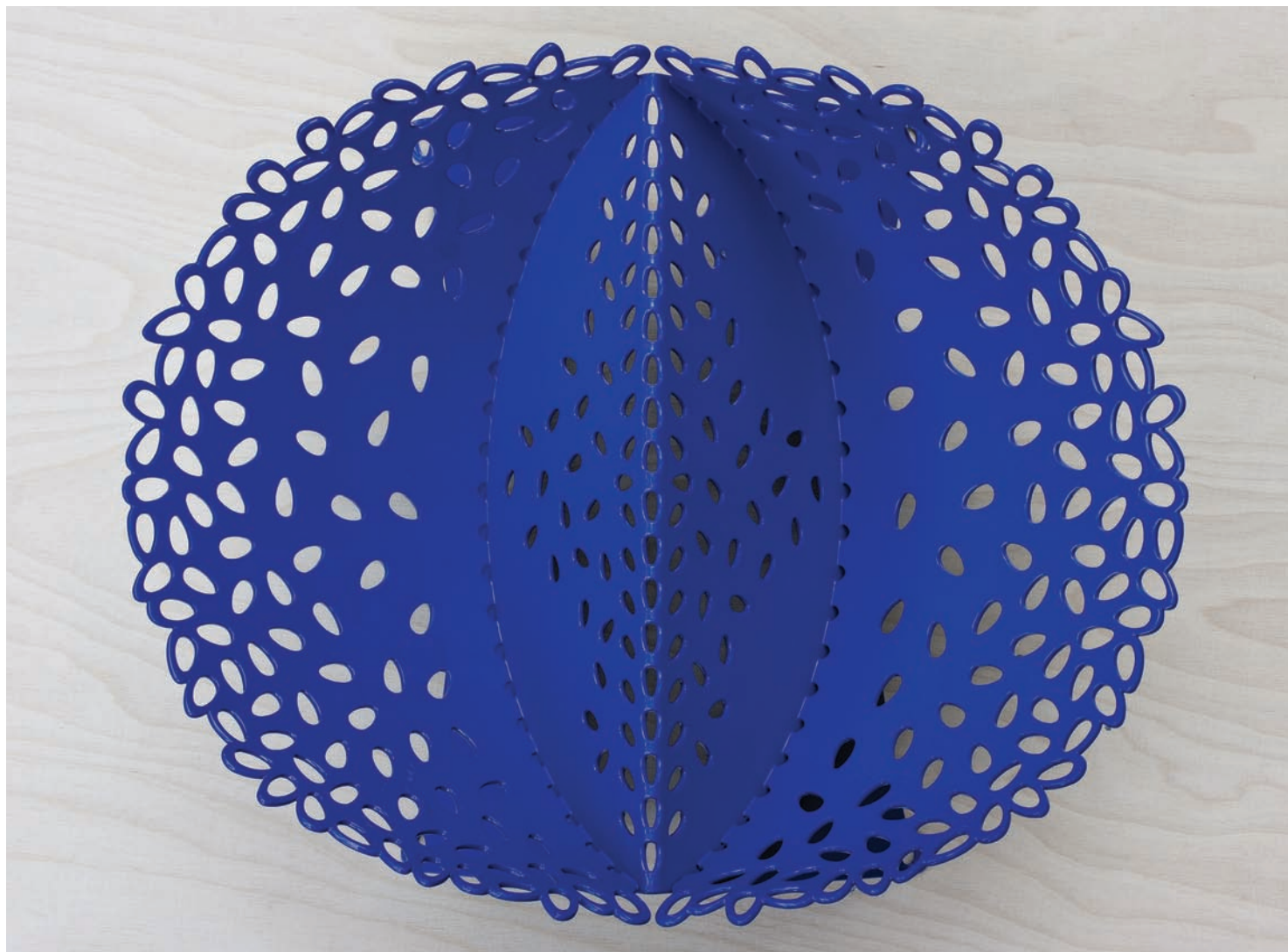

8
9

8.

Stojany na fotografie a odkazy Motýliky, antikorový plech, 2014

Photo and message stands Butterflies, stainless steel, 2014

9.

Misa Venušina pasca – Bionic, kov, 2014

Venus's Trap bowl – Bionic, metal, 2014

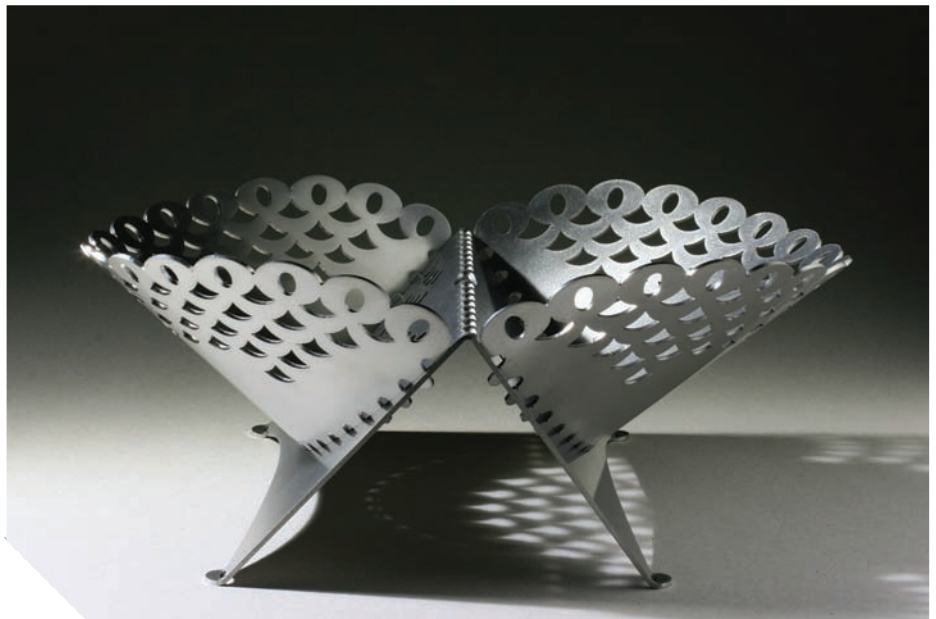
10

10.

Váza Venušina pasca – Bionic, hliník, 2014

Venus's Trap Vase – Bionic, aluminium, 2014

11
12

11.
Váza Venušina pasca – Wiener Werkstätte, antikorová oceľ, 2014
Venus's Trap Vase – Wiener Werkstätte, stainless steel, 2014

12.
Misa Venušina pasca – čipkovaná, antikorová oceľ, 2014
Venus's Trap bowl – Lacelike, stainless steel, 2014

13

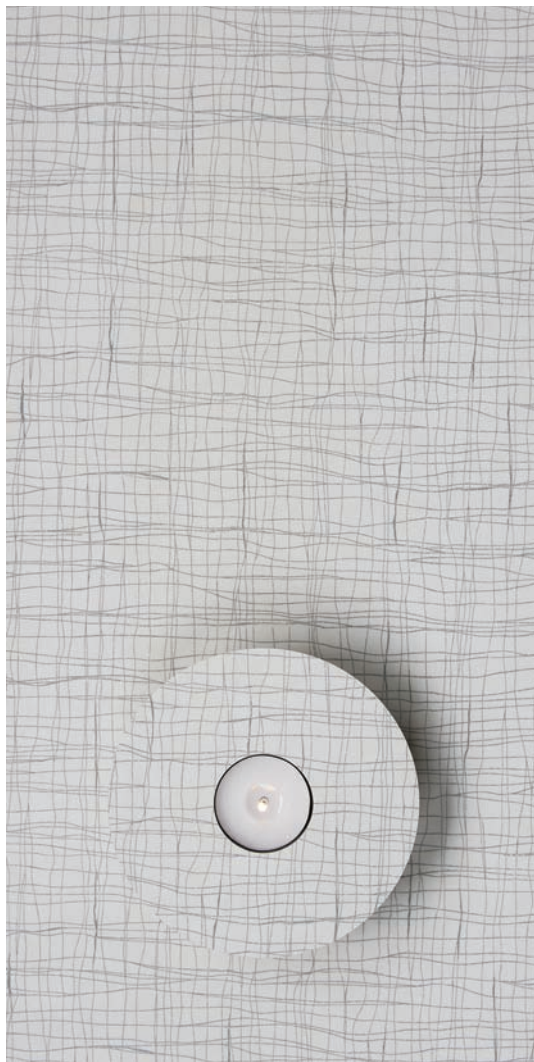

13.

Zbrázdené misy, jaseň, 2013

Furrowed bowls, ash, 2013

14

14.

Svietniky Ostalgia, umakart, brezová preglejka, 2014

Candleholders Ostalgia, formica, birch plywood, 2014

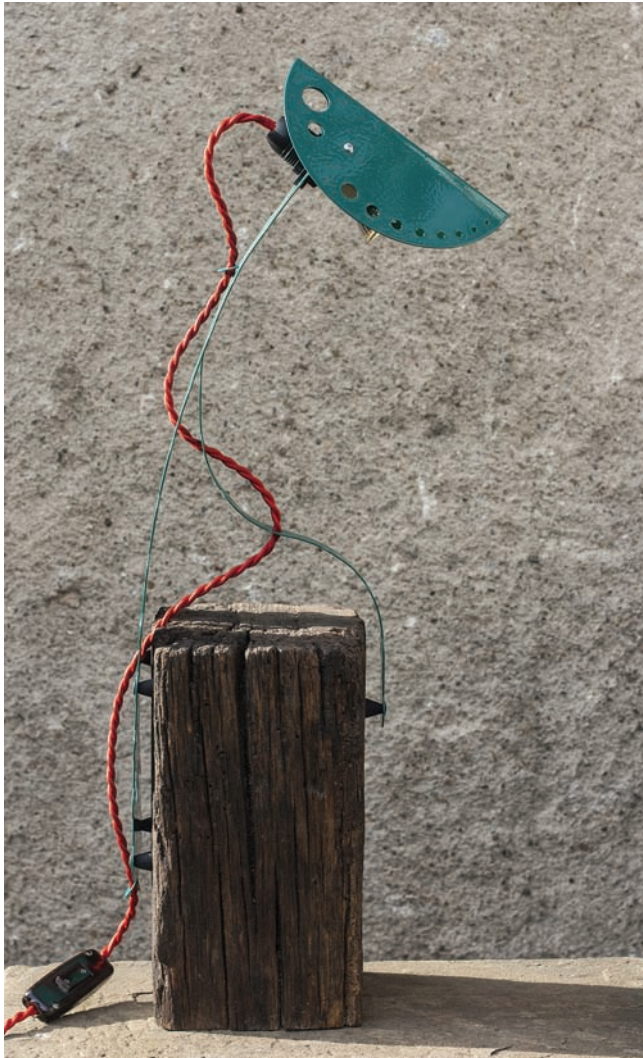

15.

Truhlica W49, preglejka, 2014

Chest W49, plywood, 2014

16

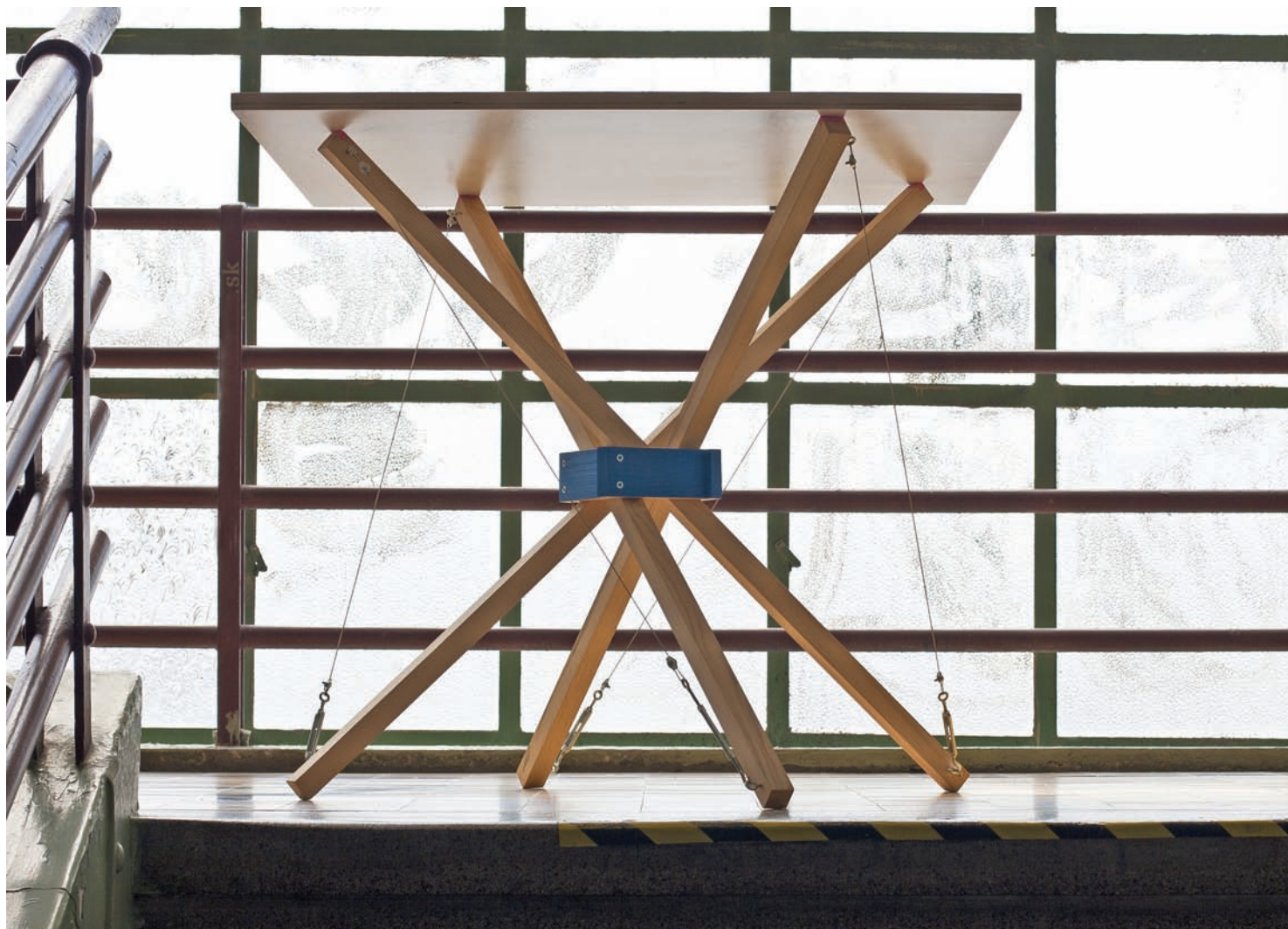

16.

Lampa Imelo I, II, drevo, kov, 2014

The Lamp Mistletoe I, II, wood, metal, 2014

17.

Stôl Jednološník, drevo, kov, 2011

Monoplane Table, wood, metal, 2011

TIBOR UHRÍN (1966)

is a designer, the head of the Design Department at the Faculty of Visual Art in Košice where he works as the Associate Professor. Previously he held an academic position at the Academy of Fine Arts in Bratislava and also worked as the teacher of designing the toys at the School of Art&Crafts Santo Domingo, Bogotá in Colombia. His design includes the tableware, the furniture and the toys made of wood, metal and plastic. He designed the wooden percussions for a Slovak jazz player Jozef Dodo Šošoka (1997-2002).

He participated at the numerous design exhibitions including Trieste contemporanea (1996), Trieste, Italy; Dialogues (1998), Slovak Design, Kobenhavn, Frederiksberg City Hall, Denmark; Biennale Internationale DESIGN (1998,2000) Saint Etienne; New Traditions (2004) Slovak Applied Art and Design in Österreichische Werkstätten; Re:design Europe (2005) in Berlin; bio 20 and 21 (2006,2008) Biennial of Industrial Design, Ljubljana, Slovenia; Design Match CZE : SVK : HUN : AUT (2008), National Gallery in Prague; The European Prize for Applied Art (2009), Mons, Belgium; EUNIQUE (2010), Karlsruhe, Germany; Tempo per giocare (2010), Bologna, Italy; Künstlerisches Spielzeug, Spielerische Kunst (2010), Galerie Hanwerk, München. And more recently Design Hét 2011 Festival, Couleur Locale (2011), Design terminal, Budapest, Hungary; Common Roots (2012), Design Museum Holon, Israel. His current work include land art projects, in 2010 he participated at the land art festival in Lug – Baranja, Croatia.

Tibor Uhrín has been awarded numerous national awards for design including Grand Prix 2009 at the Biennial of Applied Arts in Bratislava. He regularly writes for Slovak design journals Designum and RUD. His most recent publication is a book Drevo, Dizajn a Tradícia (2013) (Wood, Design and Tradition).

Tibor Uhrín

Priečný rez

Katalóg k výstave Tibora Uhrína v Mestskej galérii
Rimavská Sobota

Kurátor:	Zuzana Labudová
Autori textov:	Zuzana Labudová, Zdeno Kolesár
Autor koncepcie katalógu:	Tibor Uhrín
Fotografie:	Tibor Uhrín
Preklad:	Ivana Komanická
Grafický dizajn:	Linda Marenčíková

Vydal:	Tibor Uhrín, 2014
Vydanie:	prvé
Tlač:	Beki Design, s.r.o.

ISBN 978-80-971811-1-6

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

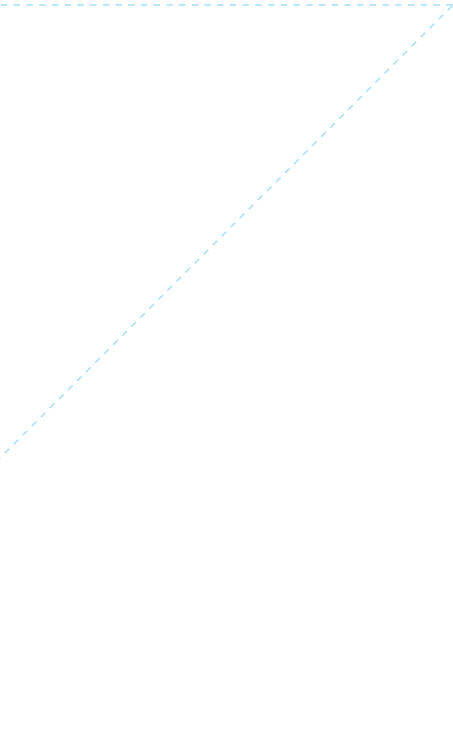

Mestská galéria Rimavská Sobota

Cross cut

Zuzana Labudová

The best way how to approach Tibor Uhrín's work is simply to cross /cut/ it. He did it himself when he crossed the boundaries of the highly functional design and decided instead to experiment with the form of the everyday objects. He makes reference to the expressive and emotional aspects of the creative process and the need to constantly experiment in a technology and construction.

The field of his imaginative creations most of which are functional everyday objects ranges from tableware /bowls, various containers/ to furniture /chair, table/. Tibor Uhrín designs the individual pieces and executes them in a way that is durable, timeless and memorable as an alternative to the mass consumption.

Tibor Uhrín initially trained in an industrial design and only later turned to furniture design. He gains his inspiration from the major figures of the 20th century design such as Aalto, Pye, Krenov or Wirkkala and a Slovak folk tradition. His work can be best described in the terms of David Pye as a „workmanship on risk“ and is characterized by the reflective approach. Tibor Uhrín not only does the prototypes himself but loves to find new construction methods designing machine tools as well. The use of technologies and the process of design itself are always subsumed within the final product.

He works along the limits of the material most often of wood, metal but also of plastic. Later his interest and curiosity grew about the hybridity. He started to combine luxurious with cheap like expensive wood and a recycled plastic constantly trying to find the new forms of expression (Pet containers, 2010). Of particular significance is his experimentation in bent and pressing wood working with the flexibility of the material like in his bowls Rollmops (2002) where he used a green wood bending. In the process of wood binding he often uses wooden nails but sometimes also less conventional way like sewing. By playing with words and expression, he adds another dimension to his mainly furniture designs. He chooses the names with humour and they invite us to reflect upon them like in *The Table for Hale and Bopp* (1998), *Pressed Shelf* (1999), *A Coat Hanger for Three Veterans* (1999) and more recently in his *Monoplane Table* (2011) or in the stools *Ballfix* (2013,2014).

Uhrín's early career started in 90's with the toys and wooden construction sets (Gringo, 1993). Soon it turned out that a biomorphic design is the aesthetics that the designer favours. This included not only his lively design but would transcend into his land art projects. Utilizing this knowledge he was able to solve technical problems concerning the flexibility of wood and used irregular curved forms. His nature-inspired patterns and shapes display natural materials, undulating lines and transferred reliefs from landscape such as waves, furrows or water line like in the *Drifting Bowl* (since 2013) evoking the irregularities of furrows and cultivated wavy fields. Constant search for new landscape-inspired shapes resulted in many original designs: *Venus's Trap* bowls (since 2004), *Butterfly* collection

(photo and message stands, 2007). Works that merge organic and geometric include the wooden bowls *Fossil* (continuously since 2007), variations of the aluminium bowls *Venus's Trap* executed in a wood and bound by sewing or in the bowls pure in shape and well balanced employing a décor of forms in a tribute to Wiener Werskstätté works. Many other imaginative creations came to follow including colourful bio bowls and vases *Bionic* (2014).

Tibor Uhrín also writes on design, tradition and technology. His recently published book *Drevo, dizajn a tradícia* (Wood, Design and Tradition, 2012) appeared in a Slovak publishing house of the Centre for Folk Art Production (ÚLUV, Bratislava). With his design and writing Tibor Uhrín engages and entices an observer's imagination and emotions.

Medzi tradíciou a inováciou

Zdeno Kolesár

Konštantu dizajnerskej tvorby Tibora Uhrína predstavuje hľadanie mostov medzi minulosťou, súčasnosťou a budúcnosťou, medzi tradíciou, aktuálnym potenciálom dizajnu a výhľadom jeho ďalšieho vývoja. Jeho dizajn raz cítiť vôňou pilín, inokedy arómou strojového oleja. Vzniká najjednoduchším dlátom i domyselnými obrábacími strojmi, na papieri aj v počítači. Paralelu dizajnerskej tvorby Tibora Uhrína tvorí jeho pedagogická činnosť, texty publikované v časopisoch a knihách a fotografie dokumentujúce nový život starého dizajnu. Spomenúť treba tiež voľnú tvorbu v oblasti land-artu. Nachádzanie inšpirácie v minulosti, preskúmavanie možností dneška a otváranie okien do budúcnosti vytvárajú v rôznych proporciách a s premenlivými akcentami základ kontinuity, ale aj permanentného vývoja jeho široko rozkročených aktivít.

Tibor Uhrín vyštudoval na bratislavskej technike odbor priemyselný dizajn, ale len malú časť jeho tvorby možno bez výhrad zaradiť do tejto oblasti. Ťažko rozsúdiť, nakoľko sa pod to podpísala realita slovenského priemyslu poskytujúca málo priestoru dizajnérom a do akej miery je dôsledkom Uhrínovho výtvarného naturelu polemizujúceho so súčasnou mechanizovanou sériovou výrobou a bezduchým konzumovaním produktov všetkého druhu.

Prvé z početných ocenení získal Tibor Uhrín v roku 1993 za detskú stavebnicu Gringo, podnes vyrábanú v rôznych variantoch. Ide o strojový sériový produkt, takže termín "priemyselný dizajn" by v tomto prípade mohol byť namieste. Materiálom je však drevo s priznanou prírodnou štruktúrou a v istom zmysle je teda každá kocka stavebnice originálom, čo sa vymyká z bežných zásad mechanizovanej veľkovýroby. Okrem tejto hybridnej charakteristiky Gringo predzna-

menáva aj v ďalších rovinách nasmerovanie Uhrínovho dizajnu. Snaží sa prebúdať pasívneho užívateľa, namiesto neuvedomelého používania mŕtvych vecí ho viesť k aktívnej účasti, k hre, improvizácii, premýšľaniu a tvoreniu. Cez drevo a jeho prirodzenú krásu obnovuje väzby človeka k prírode, vracia ho k podstate humánnych kultúrnych hodnôt.

Archeológovia sa dnes prú o to, či časť dochovaných prehistorických nálezov predstavuje náboženské idoly alebo detské hračky. Tento spor nám môže na prvý pohľad pripadať absurdný, ale cez prizmu tvorby Tibora Uhrína, ktorej veľkú časť možno užšie či širšie označiť za tvorbu hračiek pre deti i dospelých, sa jasné kontúry protikladných vymedzení zahmlievajú. Hračka prestáva byť nástrojom zábavy a kratochvíle, prostriedkom k tomu, aby dieťa chvíľu dalo pokoj. Stáva sa koncentrovaným obrazom sveta, metaforou jeho fungovania, nie nepodobne tomu, čo označujeme ako umenie.

Princípy uplatňované v tvorbe hračiek využíva Tibor Uhrín aj v nábytkovej tvorbe, ktorej sa začal intenzívne venovať po polovici 90. rokov. Aj tu je základným materiálom drevo odkazujúce k prírode a kultúrnym tradíciám, aj tu má dôležité miesto polemika s modernistickou koncepciou, v ktorej je všetko odvodené od ekonomickej efektívnosti strojovej výroby v mene formy, ktorá nasleduje funkciu. Stoly, stoličky, vešiaky a police z obdobia okolo prelomu storočí sa bohatstvom formy, distorziami a asymetriasami radili k prúdu vtedy kulminujúcej dizajnerskej postmoderny. Nedávno vytvorená séria stolíkov Ballfix je dokladom toho, že súčasný dizajn už môže plne zhodnocovať svoj komunikačný potenciál, môže byť vtipný v rovine sémantickej aj funkčnej bez toho, aby sa manifestačne rozchádzal s modernistickou ideológiou.

Popri dreve má od záveru 90. rokov v tvorbe Tibora Uhrína významné miesto kov a postupne aj plasty a umelý kameň. Misy, dózy, koreničky, svietniky a fajky vytvorené z týchto materiálov evokujú súvislosti s priemyselnou výrobou. V skutočnosti sú opäť skôr rukodielnymi prácami. V úvode spomínaná hybridná charakteristika dizajnerskej tvorby Tibora Uhrína kombinujúca v rôznych rovinách staré s novým, akoby sa ďalej prehlbovala. Dizajnér z rôznych strán ohmatáva hranice možného, zhodnocuje presahy a priesaky techník, materiálov, výtvarných prístupov. Od rezania kovu laserom sa presunie k tradičnej výrobnej technike ohýbania štiepaných lubov, strojové opracúvanie dreva vystrieda čipkovaním a zošíváním kovu. Raz odkazuje štvorcovým rastrom na kultivovanú secesnú produkciu Viedenských dielní inokedy banálnym umakartom z bytového jadra na súčasný fenomén „ostalgie“. Erbovým príkladom rozpúšťania konvencií v dizajnerskej tvorbe Tibora Uhrína môže byť séria dóz vytvorených natavovaním fragmentov PET fliaš na drevo opracované točovkou. Civilne a bez páťosu spája odkazy k prírodnému prostrediu aj industriálnej realite, k starému remeslu aj súčasnému dizajnu, k úžitkovej tvorbe aj konceptuálnym postupom voľného umenia.

Nateraz ostatným výhonkom preskúmavania hraničných priestorov tradície a inovácie sú drevené misy reliéfne rezané špeciálne upravovanými a stále zdokonaľovanými obrábacími strojmi. Excentrické kruhy, priehlbiny a vlny evokujú súvislosti s krajinnými útvarmi či vlniacou sa morskou hladinou. Ak sme sa snažili nájsť charakteristické znaky premenlivej a dynamicky sa vyvíjajúcej dizajnerskej tvorby Tibora Uhrína, treba napokon spomenúť aj poéziu, silno rezonujúcu práve v jeho súčasných dielach.

